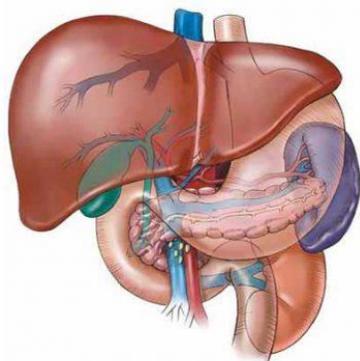

از هپاتیت چه میدانیم

هپاتیت

(التهاب کبد)

A B C D

هپاتیت B و C همانند دیگر بیماریهای مزمن در یک دوره طولانی بیماران را گرفتار ساخته و نیاز به مراقبت های بهداشتی درمانی پیوسته و زنجیره ای دارد. لذا ماهیت بیماری ایجاب می نماید که اغلب بیماران در یک دوره طولانی تحت مراقبت و درمان قرار گیرند.

احتمال مواجهه عده زیادی از مردم با بیماری ، فقدان علائم اختصاصی تشخیص بالینی ، گرانی خدمات و آزمایشات تخصصی، ناآگاهی مردم و مبتلایان نسبت به علائم و عوارض بیماری و شیوه های انتقال آن و فقدان رویه واحد و واحد های معین برای مراجعه و دریافت خدمات ، هپاتیت B و C را در ردیف یکی از معضلات بهداشتی درمانی اولویت دار در کشور قرار داده است.

راه های انتقال ویروس هپاتیت C :

ویروس هپاتیت C یک ویروس خونزاد از خانواده فلاوی ویریده بوده که ژنوم آن از جنس ریبونوکلیک اسید (RNA) است. این ویروس به جز خون، در سایر مایعات بدن فرد مبتلا نیز وجود دارد، ولی بالاترین میزان آن در خون است. راههای انتقال این ویروس عبارتند از:

۱. **خون آلوده** شایع ترین راه انتقال ویروس هپاتیت C از این طریق میباشد. خون آلوده به ویروس به صورت زیر قابل انتقال است:

- استفاده مشترک از وسایل تزریقی آلوده (سرنگ و سوزن مشترک)
- استریلیزاسیون نامناسب یا استفاده مجدد از وسایل پزشکی غیر استریل مانند سرنگ و سوزن
- تزریق خون یا فرآورده های خونی غربال نشده
- خالکوبی/ تاتو و سوراخ کردن بدن (Piercing Body) با وسایل آلوده

- تماس اتفاقی شغلی/غیر شغلی با سوزن و سرنگ آلوده (احتمال آن پایین و حدود ۱ در ۳۰ است) تیغ ریش تراشی، قیچی و ماشین اصلاح مشترک در صورتی که آلودگی آن با خون فرد مبتلا تمیز نشده باشد و بلافاصله استفاده شوند، میتوانند عامل خطرزا باشند، هرچند احتمال آن پایین است
- استفاده از مسواک آلوده به طور مشترک

2. **ارتباط جنسی:** احتمال انتقال ویروس هپاتیت C از طریق ارتباط جنسی خیلی پایین است. در مردانی که با سایر مردان ارتباط جنسی دارند، به ویژه افراد دارای عفونت HIV ویروس میتواند منتقل شود. احتمال انتقال این ویروس در صورت وجود خون در حین ارتباط جنسی (نظیر خون قاعدگی) یا وجود خون، حتی اندک، در حین تماس‌های مقعدی افزایش مییابد. احتمال انتقال این ویروس در صورت وجود هر نوع زخم در ناحیه تناسلی (به دلیل عفونتهای آمیزشی) یا وجود عفونت همزمان با HIV، افزایش مییابد.

3. **انتقال از مادر به فرزند (انتقال عمودی یا ورتیکال):** انتقال عمودی یا ورتیکال به انتقال ویروس از مادر به فرزند در دوران بارداری، زایمان یا دوران نوزادی گفته میشود. به نظر نمیرسد که ویروس از طریق شیر مادر منتقل شود.

4. در مورد **انتقال درون خانواده ها**، اغلب از طریق تماسهای ناخواسته با ترشحات خونی است، نظیر استفاده از تیغ و قیچی مشترک.

این بیماری در هر کشور میتواند در جمعیت‌های خاص متمرکز شود. اصلی‌ترین گروه‌های در معرض خطر ابتلای به هپاتیت C در ایران به ترتیب عبارتند از:

- I. مصرف کنندگان تزریقی مواد و افراد دارای رفتارهای پر خطر جنسی
- II. افراد مبتلا به هموفیلی، تالاسمی و بیماران تحت دیالیز
- III. دریافت کنندگان خون و فرآورده‌های خونی قبل از سال ۱۳۷۶

دوره کمون بیماری: دوره کمون بیماری ۱۵-۱۵۰ روز است .

علائم بیماری عفونت با هپاتیت C به دو شکل حاد و مزمن دیده میشود:

1. **عفونت حاد:** عفونت حاد هنگامی اطلاق میشود که ابتلای فرد در طی ۶ ماه پس از مواجهه با ویروس، تشخیص داده شود. در اکثر موارد، ابتلای به عفونت حاد بدون علامت است. شایع‌ترین علائمی که در این عفونت دیده میشود عبارتند از:

- علایم شبه آنفلوانزا از جمله درد عضلانی و تب بالای ۳۸ درجه سانتیگراد
- احساس خستگی، بی اشتها، درد شکم، احساس کسالت و ناخوشی، تهوع، زردی در چشم و پوست.
- حدود ۳۰ درصد از افراد مبتلا به عفونت، در طی مدت ۶ ماه خود به خود و بدون درمان بهبود می‌یابند.

2. عفونت مزمن: در افرادی که به طور خود به خود بهبود نمی‌یابند، بیماری به فرم مزمن تبدیل میشود. معمولاً هپاتیت مزمن همانند هپاتیت حاد بدون علامت است. هرچند ویروس میتواند باعث آسیب پیشرونده کبدی شود و پیامدهای جدی برای بیمار ایجاد نماید. در طی ۲۰ سال در حدود ۱۵-۳۰ درصد از بیماران مبتلای به عفونت مزمن در صورتی که درمان نشوند، دچار سیروز کبدی می‌شوند. در طی ۱۰ سال، حدود یک سوم افراد مبتلا به سیروز، به سرطان کبد (کارسینوم هپاتوسلولار) مبتلا میشوند. این سرطان علت اصلی مرگ ناشی از عفونت با هپاتیت C است و میانگین طول عمر و بقای فرد پس از تشخیص، حدود ۲۰ ماه است.

تشخیص هپاتیت C :

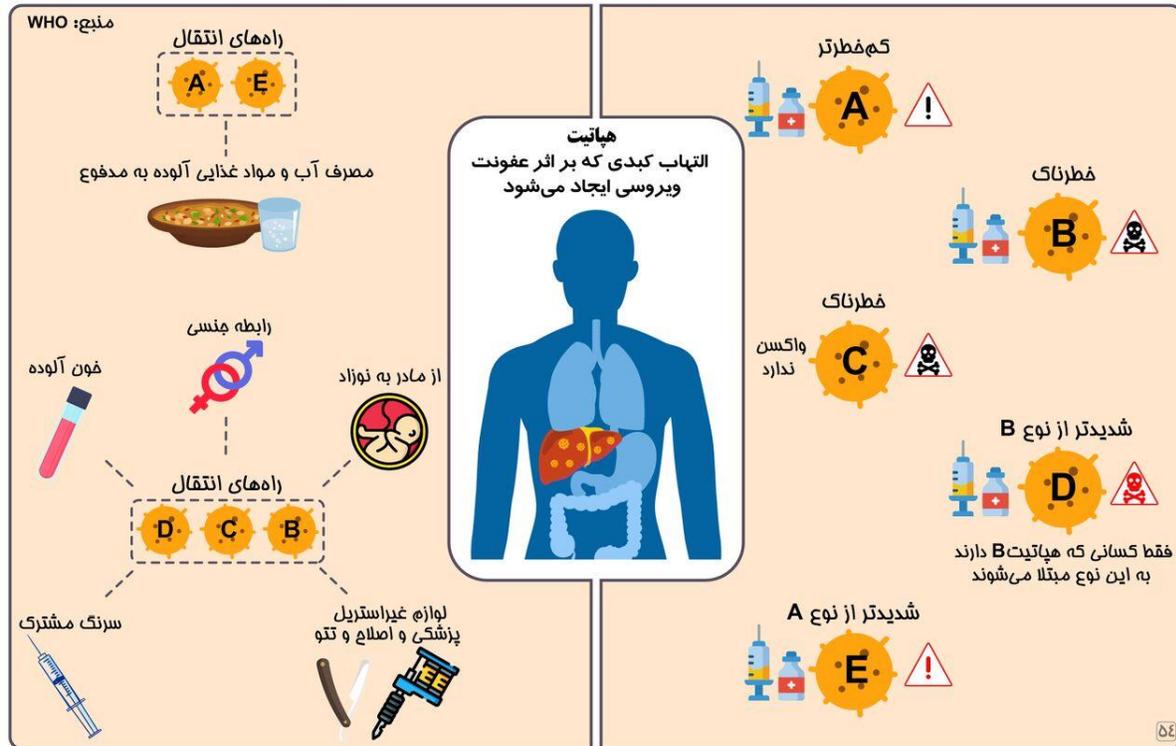
دارای ۶ ژنوتیپ اصلی است . در ایران ژنوتیپ های ۱ و ۳ شایع هستند که به ترتیب حدود ۶۰٪ و ۴۰٪ شیوع دارند. سایر ژنوتیپ ها در ایران نادرند. در حدود ۱۰-۱۵٪ موارد عفونتهای حاد HCV بدون درمان و خودبخود بهبود می یابند.

واکسیناسیون:

در صورتی که مبتلایان به هپاتیت C سابقه واکسیناسیون هپاتیت B نداشته باشند، توصیه می‌شود که سه نوبت واکسن هپاتیت B دریافت کنند. ماهیت این واکسن از آنتی ژن سطحی ویروس بوده که برای افراد ۱۰ سال و کمتر، ۰/۵ میلی لیتر، برای افراد بالای ۱۰ سال، ۱ میلی لیتر و برای بالغین دیالیزی یا مبتلا به نقص سیستم ایمنی با دز دو برابر تزریق میشود. نحوه تزریق واکسن عضلانی بوده و در سه نوبت (بدو ورود، یک ماه پس از اولین مراجعه و ۶ ماه پس از اولین مراجعه) تزریق میشود.

تزریق واکسن هپاتیت A در صورت در دسترس بودن توصیه میشود.

انواع هپاتیت و راه‌های انتقال آن

منبع:

راهنمای بالینی بومی درمان هپاتیت C مزمن، تابستان ۱۴۰۲

❖ گردآوری از:

دکتر فاطمه جهان پاک، کارشناس دارویی معاونت غذا و دارو، دانشگاه علوم پزشکی نیشابور